

Ulusallıktan bölgesel ekonomik merkeze doğru: Yeni Türkiye

Benedict Anderson ve Eric Hobsbawm gibi milliyetçilik araştırmalarının modernist kuramcılarını ulus biriminin modern akademik izleğini kitap (roman), gazete ve ansiklopedilerde aradılar. Çünkü modern ulus, bilginin kapitalizmin araçsallaştıracağı kitap (roman, ansiklopedi), gazete vasıtasıyla gerçeklik kazanacaktı.

05:00 . 11/07/2023 Yeni Şafak

Arşiv

Khazar Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Felsefe Bölümü Başkanı Dr. Orkhan Valiyev

Ulus biriminin kurgulanması modern devletin egemenliğine anayasal dayanak bulmasını da mümkün kılmıştır. 19. ve 20. yüzyıl başları bu anlamda ulus-devletlerin doğuşuna şahitlik etmiştir. Ancak İkinci Cihan Harbi'nden sonra işler değişmeye başladı. 1980'lerin sonuna gelindiğinde ise postmodernite ve üretime dayalı kapitalizmi dönüştürecekle neoliberalizm, ulus-devletleri mümkün kılan modern olanı devredışı bırakmaya başladı. Bugünden geriye bakıldığına sürecin liberalizmin kesin zaferinden ziyade evrensel liberal tarih anlatısının yeni baştan yazılacağı bir döneme girildiğine işaret ediyor.

DEĐİŐEN RETORİK

Ancak 21. yüzyılın sonuna doğru neoliberal politikalar, postmodernizm "geç modernite" dönemine girildiğinin işaretlerini vermeye başladı. Alman düşünür Jürgen Habermas yüzyılın sonunda ulus-devletlerin akibetine ilişkin yazdığı kitapta ulusların zayıflacağına işaret ediyor. Özetle neoliberal politikalar karşısında zorlanan devletler ulusları veya demokrasiyi feda etmek pahasına güçlerini korumaya çalışacaktı. Özetle ulus birimini doğuran politik ve ekonomik yapı

dönüşmekteydi. Öyle ki artık Hobsbawm'ın ulusun modern izleğini sürdüğü basılı ansiklopedilerin gördüğü ihtiyacı arama motorları karşılıyor ve modern bağlam yerini geç modernitenin bağlamına terk ediyor...

Türkiye'nin de dünyanın yaşadığı değişim ve dönüşüm bağlamında retorikini değiştirdiği görülüyor. Çünkü kapalı ulusallığı mümkün kılan politik, ekonomik bağlam değişti. Atatürk dönemi üretim ekonomisi artık finans ekonomisine evrildi. Hülasa siyasal küreselin etkisinde dönüştükçe Türkiye de kapalı ulusallıktan bölgesel ekonomik merkeze doğru evrilmektedir. 20. yüzyılın ulusal Türkiye'si kendi kendine yeten bir ülke olmakla övünmekteydi çünkü iki cihan harbinin doğurduğu ilkelerdi bunlar.

Cumhuriyet, modernitenin ilkeleri ve anlatıları doğrultusunda kendi bağlamında kurgulanan bir düzeni ifade etmektedir. Bu düzenin 21. yüzyılda da devam edeceği aşikar. Ancak politik ve ekonomik ilkeler değiştiğinden, hatta dönüştüğünden dolayı politik ve ekonomik olarak Yeni Türkiye'nin inşası bir zorunluluk olarak doğmuştur. Ulusal bağlamında vuku bulan Cumhuriyet, Aydınlanmanın radikal sekülerleşme biçimi olan laiklikle dinsel olanı öteki kabul ederek kendini inşa etmiştir. Günümüz dünyasında Aydınlanmanın ilerlemeci anlatısı ömrünü bitirdiğinden Türkiye'nin, çağın yenilikleri doğrultusunda ilkelerini tekrardan gözden geçirmesi gerekmektedir. Anayasa tartışmalarına da buradan bakmak gerek... Siyasal ve ekonomik gelişmeler de bu doğrultuda gelişmektedir.

NEOLİBERAL POLİTİK VAADE HAYIR

Geçtiğimiz yüzyıl sonlarında başlayan neoliberalizm, postmodernizm Türkiye'de de değişim ve dönüşümün başlangıcı olmuştur. Bu doğrultuda devletin retorikinde değişimin olması kaçınılmaz olmuştur. AK Parti'nin iktidarı cumhuriyete yön veren politik ve ekonomik ilkelerin dönüşmesi olarak görülebilir. AK Parti'nin seçimi kazanması uzun vadede Cumhuriyet elitlerinin çevreden gelen milliyetçi, muhafazakar elitlerce yer değiştirmesinin başlangıcı olarak görülebilir. Yeni Türkiye'nin inşasına yöneltilen eleştiriler de geçtiğimiz yüzyılda cumhuriyetin inşa sürecindeki ilkelere bağlı kesimlerden geldiği görülmektedir.

Başlangıçta neoliberalizme karşı bocalayan ulus-devletler siyasal egemenliğin (ulusun) zayıflamasına karşın güç toplama evresine girmiştir. Ekonomik olarak tüketilecek olanın belli bir dönüşümü ve kitlesel tüketime sunulması söz konusudur. Örneğin elektrikli otomobiller artık hızlı bir biçimde piyasaya hakim olmaya başlıyor. Kendi elektrikli otomobilini üreten Türkiye bu anlamda bölgesel olarak merkezi ülke konumunda olacaktır.

Dönüşümler kolay olmamaktadır. Değişmeyen toprak ve tözden yeni politik ve ekonomik bağlamda "Yeni Türkiye"nin doğması beklenmektedir. Bu anlamda Yeni Türkiye artık yirminci yüzyıl CHP'sinin politik ve ekonomik olarak kodladığı anlamın uzağında bir mana ifade edecektir. Türk seçmeni 14 Mayıs ve 28 Mayıs'ta devletin önceliği olan bekaya oy vermiş; neoliberal politik vaadi kabul etmemiştir. 28 Mayıs'ta tekrar cumhurbaşkanı seçilen Recep Tayyip Erdoğan'ın bu dönemde Yeni Türkiye'nin kurumsallaşma çalışmalarına ağırlık vereceği anlaşılıyor.